

Aktualitātes HIV profilaksē un ārstēšanā. Sociālo darbinieku iespējas.

**Tēma: Infekcijas ierobežošana un ārstēšana.
Sabiedrības veselības aspekts.**

2019. gada 25.aprīlis

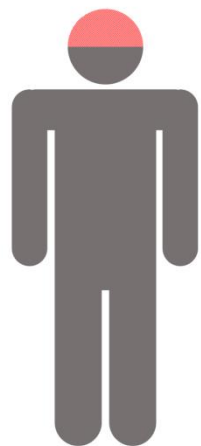
Inga Upmace
sabiedrības veselības ārste
«Baltijas HIV asociācijas» valdes priekšsēdētāja

Sagatavots sadarbībā ar GlaxoSmithKline Latvia SIA

Sagatavots 04/2019; NP-LV-HIV-PPT-190011

UNAIDS mērķis līdz 2020.gadam: 90-90-90

90-90-90

- 90% no inficētajiem zinātu savu HIV statusu,
- 90% no viņiem saņemtu terapiju,
- 90% no tās būtu efektīva

LATVIJĀ

66% no HIV inficētajām personām zina savu HIV statusu

47% saņem ārstēšanu

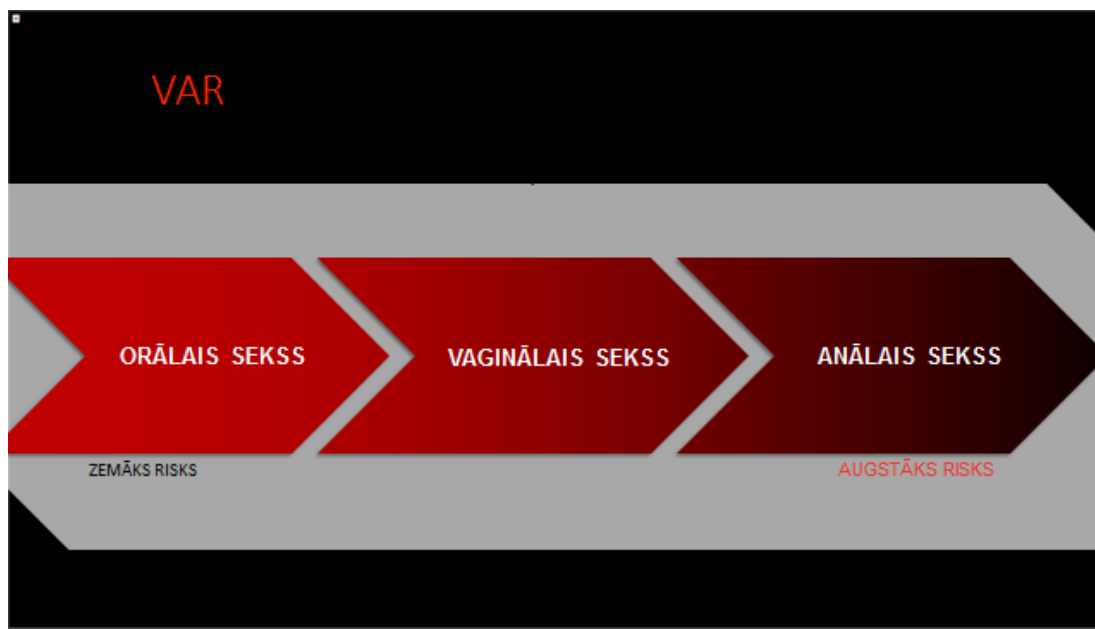
64% ārstēšana ir efektīva

Risks inficēties ar HIV

Saskaroties ar inficētām asinīm	Risks (%)
Pārlejot inficētas asinis, sagatavojumus	99,9
Caur ādas ievainojumu, pēc adatas dūriena	0,33
Caur gļotādām (asinīm nokļūstot uz tām)	0,09
Caur veselu ādu	0

Seksuālu kontaktu
ceļā

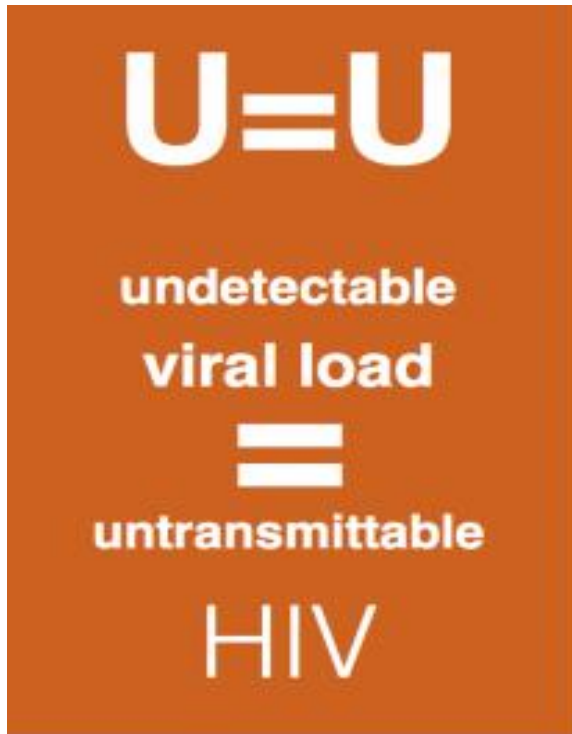

HIV infekcijas ierobežošana

- Droši seksuāli kontakti
 - Prezervatīvs
 - Pastāvīgs partneris
 - Regulāri pārbaudīt savu un partnera veselību
- Kaitējuma mazināšanas stratēģija injicējamo narkotiku lietotājiem
 - Nelietot kopīgus injicēšanās piederumus
 - Aizstāt injicēšanu ar mazāk bīstamu veidu
- HIV inficētajiem lietot medikamentus HIV vīrusa mazināšanai organismā – pasargā partneri/jaundzimušo no inficēšanās!
 - **N=N**

Nenosakāma vīrusa slodze = neinfekciozs cilvēks

**EFEKTĪVĀKĀ
PROFILAKSE !**

HIV infekcijas ārstēšana

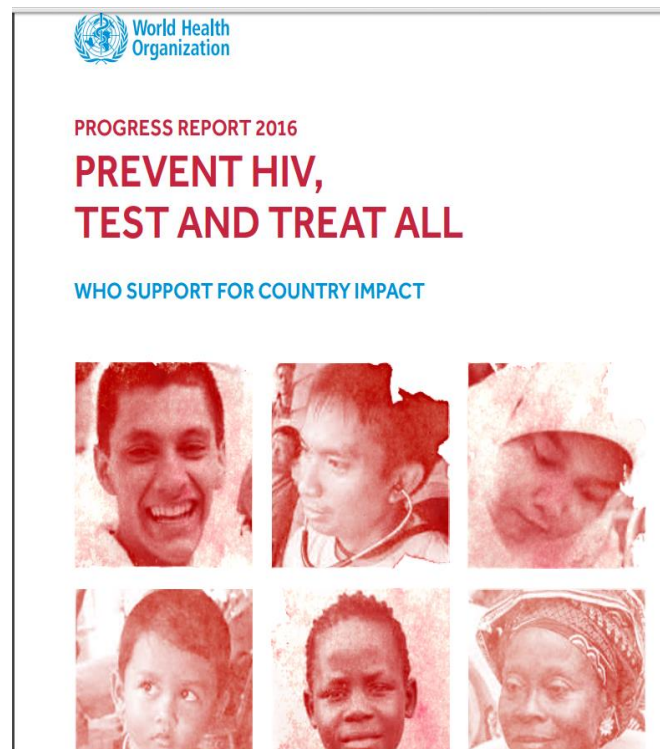
- Lietojot pretvīrusu medikamentus (ART), dzīves ilgums un kvalitāte var būtiski neatšķirties no kopējās populācijas
- Pacienti, saņemot ART un sasniedzot nenosakāmu vīrusu slodzi, nevar inficēt citus, sievietes var dzemdēt veselus bērnus
- HIV infekcijas ārstēšana un medikamenti, ko izmanto oportūnistisko infekciju profilaksei, ir valsts apmaksāti
- Ar HIV inficēto pacientu aprūpe - RAKUS LIC un kopš š.g. 01.04. arī P.Stradiņa Klīniskās universitātes slimnīcā
- Pirmreizēji izmeklējoties uz HIV infekciju, nepieciešams ģimenes ārsta vai HIV profilakses punkta nosūtījums
- Tālākā dinamiskā novērošana un medikamenti ir bezmaksas

HIV ārstēšanas kritēriji

Cilvēka imūndeficīta vīrusa (HIV) infekcijas diagnostikas, ārstēšanas un profilakses klīniskās vadlīnijas (14.03.2014) – noteica HIV inficēto cilvēku ārstēšanas kārtību līdz 2018.gadam

2018.gada 1.oktobrī
ārstēšanas principi (pieejamība)
radikāli mainīti,
atceļot jebkuru ierobežojumu
saņemt terapiju,
atbilstoši PVO ieteikumiem
„Test and Treat !”

HIV ārstēšanas pozitīvās izmaiņas 2018.gadā

Latvijas panākums

Figure 8. Policy on ART initiation in the EU/EEA, 2014 and 2016 (as of November 2016)

	2014	2016
Initiation regardless of CD4 count	4 Austria, France, Italy, Romania	24 Austria, Croatia, Cyprus, Czech Republic, Denmark, Estonia, Finland, France, Germany, Greece, Hungary, Iceland, Italy, Malta, Netherlands, Norway, Poland, Portugal, Romania, Slovakia, Slovenia, Spain, Sweden, United Kingdom
500 cells/mm ³	11 Belgium, Czech Republic, Estonia, Finland, Iceland, Malta, Netherlands, Poland, Slovakia, Spain, Sweden	3 Belgium, Bulgaria, Luxembourg
350 cells/mm ³	14 Bulgaria, Croatia, Cyprus, Denmark, Germany, Greece, Hungary, Ireland, Lithuania, Luxembourg, Norway, Portugal, Slovenia, United Kingdom	3 Ireland, Latvia, Lithuania
200 cells/mm ³	1 Latvia	0

2017	2018
	Latvia
Latvia	

Līdzestība

Līdzestības jēdziens ietver skatījumu uz pacientu kā informētu, mērķtiecīgu un neatlaidīgu ārstniecības procesa dalībnieku.

Šajā nozīmē līdzestība tiek saprasta kā ilgstošs, dinamisks, komplekss un saskaņots uz sadarbību vērsts process starp līdztiesīgiem dalībniekiem.

Līdzestību kā procesu raksturo saskaņotība / atbilstība un neatlaidība

(RSU zinātniskā konference, 2018.gada marts)

Līdzestība – emocionālā līdzās būšana, kontakts un sadarbība, ko ārsts un pacients kopīgi īsteno ārstēšanās procesa gaitā

(AGIHAS)

Kāds ir likumdošanā noteiktie pacienta pienākumi ?

Ārstniecības likums

11) pacients — persona, kas saņem veselības aprūpes pakalpojumus vai vēršas pēc tiem;

5.pants. Ikvienam ir pienākums rūpēties un katrs ir atbildīgs par savu, tautas, savu tuvinieku un apgādībā esošo personu veselību

Pacientu tiesību likums

15.pants. Pacienta pienākumi

(1) Pacientam ir pienākums rūpēties par savu veselību.

Pacienta pienākums rūpēties par savu veselību:

- Pienākums aktīvi iesaistīties ārstniecībā un savu iespēju un zināšanu robežās sniegt ārstējošam ārstam informāciju:
 - 1) kas nepieciešama ārstniecības nodrošināšanai;
 - 2) par savām slimībām, kas var apdraudēt citu personu dzīvību vai veselību;
 - 3) par iepriekš dotajām piekrišanām un atteikumiem attiecībā uz ārstniecību;
 - 4) par ārstniecības laikā notikušajām veselības stāvokļa izmaiņām.

Problēmas, ar ko saskaras HIV inficēts pacients:

- Strādājošs pacients – kā zāles lietot darba laikā... (konfidencialitāte);
- Kā visu pagūt, ja paralēli HIV jāārstē citas saslimšanas, piem.,
 - tuberkuloze (medikamenti jāsaņem ik dienu, personīgi ierodoties ārstniecības iestādē) ;
 - Metadona aizvietošanas terapija opioīdu atkarīgajiem (medikamenti jāsaņem ik dienu, personīgi ierodoties ārstniecības iestādē) ;
 - Hepatītu , citu slimību ārstēšana – papildus medikamenti, to savietojamība, panesība, blaknes
- Attāli dzīvo, strādā gadījuma darbus, ir trūcīgs, nepieciešams sociāls atbalsts. Bažas par konfidencialitāti saskarsmē ar neārstniecības personām.
- Ģimenes atbalsts? Ja vien ģimenes zina...
- HIV inficēta grūtniece – kāda būs mediķu attieksme?

Kāds ir līdzestīgs pacients?

- lieto visus nozīmētos medikamentus, precīzi ievērojot ārsta norādījumus (devas, laikus)
- tā kā ārstēšana ir ilgtermiņa process, tā jāpielāgo pacienta ikdienas ritmam
- ja medikamentu precīza lietošana rada grūtības, par to jāinformē ārsts, lai rastu labākus risinājumus

Kas pacientam var palīdzēt būt līdzestīgam?

- RAKUS stacionārā LIC kopš 2017.gada septembra darbojas LĪDZESTĪBAS KABINETS biedrības „AGIHAS” projekta ietvaros
- Tika plānots no 2019.gada 1.aprīļa turpināt ar valsts finansējumu

HIV infekcijas ceļā ir trīs iespēstībie: hroniska slimība, kas rīt savu galu, ārsti, kuri uzpēmties to vadīt, un pacienti, kuri kā nu kuru brīdī – te ākst dzīvot, te gatavo pīrībā padobies. Ideāli, ja šī "trīsvienība" darbojas. Diemžēl realitātē ne vienmēr tas izdodas. Tieši tāpēc Biedrība "AGIHAS" pacientiem, kuri kāda lemesia dēļ palikuši "aci pret aci" ar slimību vai bez ārsta padoma, ir izveidojusi LĪDZESTĪBAS KABINETU. Nāciet uz "Latvijas Infektoloģijas centrs" Infektoloģijas ambulatoro klīniku Līvzēna ielā vai arī zvaniet: 20205353!

PALDIES PAR UZMANĪBU!

Info: www.balthiv.com; www.testpunkts.lv

E-pasts: balthiv@balthiv.com; testpunkts@gmail.com

